

Kis értékezés arról, miről is szól egy vers?

(A Verses-könyvből)

Miről szól egy vers?

A kérdéssel két baj is van.

Az egyik, hogy a vers természetesen nem szól semmiről.

A másik pedig, hogy *egy* vers nincs, mert egyetlen vers sem egy vers.

Persze ha a vers nem is szól semmiről, valamit azért minden esetben mond; a legtöbbször önmagát, de nem szól arról, amit mond.

A versnek nincs tartalma, elmesélhető tartalma pedig főként, még ha természetesen sok mindent tartalmaz is a világból.

Ezen tartalmak összessége azonban nem adja ki a vers *tartalmát*, mert a vers sosem arról *szól*, amiről beszél, a versnek legfőképpen csak *olvasata* lehetséges, olykor *olvasatai*, adott esetben annyi is, ahány olvasója/hallgatója van.

A verset megközelíteni lehet, birtokba venni, a szó szoros értelmében magaménak tudni mint *egyetlent* – nem, ez nem igaz, mert mint mondtam is, egyetlen vers sem egy vers, hanem annyi, ahányszor olvasom, illetve ahányan ahányszor olvassuk.

Pontosabban: e megközelítések jelentik magát a birtokbavételt, miközben hangsúlyosan a *folymatról* van szó, s nem valami megkaparintásának a tényéről, mert valamit birtokolni már nem az, mint ugyanannak a *birtoklását akarni*.

Általában minden addig a mienk, amíg a mienknek tudni szeretnénk, ám abban a pillanatban, hogy megszerzünk valamit (régigazság) – el is veszítjük azt.

Különösen így van ez a verssel, melyhez azzal jutunk a legközelebb, ha nem ragadunk le nála, mint egyetlen olvasatnál, s a vers leginkább akkor (azzal?) teljesíti ki (be?) önmagát, ha a hozzá való közeledéseinkben találunk mindig önmagunkra, nem pedig benne.

Ugyanis mi sem csak úgy, *általában* vagyunk, hanem mindig *azok* – akik, s mindig olyanok – *amilyenek* épp.

Csak a nevem ugyanaz. (Bár esetemben ez sem igaz, mert azt egy alkalommal a szüleim is megváltoztatták, s volt, hogy a hatóságok fordították le azt [állam]nyelvükre.) De ki mondhatja (rólam), hogy ugyanaz vagyok, s ki (magáról), hogy ugyanaz? Ki... hát...

Tóth László 83

KI SÚG

Széljegyzetek elszelelt

napokhoz, évekhez

Miről szól tehát egy vers?

Amdokekhdjhtlsélamdnejktpóüammdólmemnansi9tin...

Talán.

S is.

84 Vagy, még inkább:

is is. (*Dunaszerdahely, 2018. március 27., egy kb. 2000-res évek eleji feljegyzésem alapján*)

Kis értékezés a színjátszás eredetéről

Csak kétféleképpen tudom elképzelni.

Vagy úgy, hogy a Teremtő, nagyon unva már a világteremtést, a hatodik napon összeeskábálta az embert – a férfit, majd az ő bordájából a nőt –, s így szólt először az egyikükhöz, azután a másikukhoz: „Kelj föl, és játssz!” Vagyis, a maga szórakoztatására – a játék képességével együtt – kitalálta az embert, a huizingai *homo ludens*t, hogy aztán vele kitaláltassa a szín-játtszást, a színházat. Ily módon a színház valóban isteni adománynak tekinthető az ember számára, s mozgósította benne az ártatlant, az *angyalit*.

De történhetett úgy is a dolog, hogy a Kiűzetés utáni első hajnalon, még kábán az előző nap történetektől, Ádám és Éva unalmukban, szomorúságukban, kilátástalanságukban folytatni kezdték paradicsomi játékaikat. Igen ám, de – a tudás almájának ízével a szájukban – ez a játék már merőben más volt, mint az édenkerti tötyörészés, ezt a játékot már a pokol lehelete járta át, mert mi mást is játszhattak el rögtön a legelső alkalommal, mint magának a kiűzetésüknek a történetét. De hogy elviselhetőbb legyen az egész, rögtön ki is figuráltak benne mindent: kígyóstul, almástul, lángpallosostul, de a legkomikusabbnak magukat találták, és az Urat. Ilyeténképpen tehát a színjátszás kicsit az ember eredendően (?) *ördögi* természetének kivételése is a teremtés terébe, a teremtés díszletei közé.

A *játszó* ember, a *játékos* ember egyszerre fenséges és közönséges, átszellemlült és alpári, gyermek és démon. Egybefogja a világ ellentétes sarkait, leránt és fölemel, szélsőséges individualizmusa közösségi érdekeket táplál, a közösségben személyisége szabad érvényesülésének keres és szerez teret. Meztelenre vetkőzik, hogy eltakarja az arcát, vagy maszkok mögé rejti, hogy megmutassa magát. Az alakváltogató, a *színjátszó*, a *színjátékos* ember, bár aligha tudunk elképzelni nála magánakvalóbb lényt, mindig másnak akar megmutatni valamit. Még akkor is, ha, szélsőséges esetben, az a valaki ő maga. A *színjáték*, a *színjátszás* a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés és a szembesülés, a szembesítés misztériumát teljesíti ki: a *beavatás* gesztusát helyezi középpontba, a *beavatottság* élményével ajándékoz meg. Beavatva lenni viszont annyi: *többet*, esetleg *mást tudni*. Többet, illetve mást tudni –

a szűkebb-tágabb világról, a világban másokról, s mindezzel és mindenkivel együtt: magunkról.

Ebben rejlik a játék lényege. A játéka, mely öncél is s (másokra – másokra? – irányuló) cél is egyszerre. A kettő egybefonódik a játékban, mint ahogy a teremtésben is együtt érvényesül(t) a kettő.

85

Amit viszont (a fentiekből is következőn), csak egyféleképp tudok elképzelni.

Vagyishogy a színhátság nem a teremtéssel kezdődött.

A Kiűzetés kellett hozzá... a Kiűzetés...

Mint ahogy az ember is azzal...

Kiűzetés nélkül ugyanis sem ember... sem művészet... *(Dunaszerdahely, 2018. március 27., egy kb. 2000-res évek eleji feljegyzése alapján)*

Új Forrás 2019/3 – Tóth László: Ki sűg
Szélfeljegyzetek elszellett napokhoz, évekhez

